

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 02.02.2006
KOM(2006) 37 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE
RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU,
EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU
A VÝBORU REGIONŮ**

**o přezkoumání interoperability digitálních interaktivních televizních služeb podle
sdělení KOM(2004) 541 ze dne 30. července 2004**

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

o přezkoumání interoperability digitálních interaktivních televizních služeb podle sdělení KOM(2004) 541 ze dne 30. července 2004

SHRNUTÍ

V červenci 2004 zveřejnila Komise sdělení, ve kterém vysvětluje svoje stanovisko k interoperabilitě digitálních interaktivních televizních služeb podle čl. 18 odst. 3 směrnice 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací („rámcová směrnice“). V uvedeném sdělení dospěla Komise k závěru, že neexistuje jasný důvod, aby se normy pro interaktivní televizi staly závazné, a naznačila, že záležitost bude znovu přezkoumána v roce 2005. Sdělení rovněž navrhovalo zřízení pracovní skupiny pro vytyčení kroků, které by mohly zlepšit tržní uplatnění normy pro domácí multimediální platformu (Multimedia Home Platform – MHP).

Toto přezkoumání navazuje na předchozí hodnocení a zohledňuje vývoj trhu od července 2004. V rámci „prováděcí skupiny pro MHP“ vedla Komise během posledních 18 měsíců se zúčastněnými stranami ve veřejném i soukromém sektoru intenzivní dialog týkající se interoperability digitální televize. Prováděcí skupina obdržela zprávy o situaci v deseti členských státech a sloužila jako fórum pro výměnu názorů a osvědčených postupů.

Vývoj trhu, především v Itálii, ukázal, že interoperability lze dosáhnout, pokud zúčastněné strany společně usilují o zavedení technické normy typu MHP, ale to není samo o sobě dostačující pro zabezpečení vývoje a růstu interaktivních digitálních televizních služeb; je zapotřebí i dalšího rozvoje v oblasti podnikání a techniky.

K prioritám Komise nyní patří spolupráce s členskými státy při zajišťování úspěšného přechodu na digitální televizi, která je předpokladem pro interaktivní digitální služby, a podpora otevřených norem a průběžné spolupráce v oblasti interoperability a výměny osvědčených postupů mezi členskými státy a mezi zúčastněnými stranami.

Snahou Komise je zajistit, aby evropští občané mohli využívat výhod digitální televize, včetně rozšiřující se nabídky interaktivních digitálních televizních služeb dostupných na rostoucím počtu přenosových platform. Podle Komise trhu v současné době nejvíce prospěje, bude-li se i nadále opírat o dobrovolné normalizační iniciativy ze strany průmyslu.

1. SOUVISLOSTI

V květnu 2005 zveřejnila Komise sdělení o urychlování přechodu z analogového na digitální vysílání¹ a navrhla rok 2012 jako cílové datum, kdy by členské státy měly přejít na digitální televizní vysílání a zastavit analogové vysílání. Jednou z výhod digitální televize je nabídka plně interaktivních aplikací, kde divák může komunikovat s provozovatelem vysílání pomocí „zpětného kanálu“. Pro interaktivní aplikace musí mít přijímač softwarovou podporu, zvanou rovněž „rozhraní pro aplikační programy“ (applications program interface – API).

Dne 30. července 2004 zveřejnila Komise sdělení o interoperabilitě digitálních interaktivních televizních služeb². Ve sdělení je formulováno stanovisko Komise k interoperabilitě digitálních interaktivních televizních služeb podle čl. 18 odst. 3 rámcové směrnice³. Podle uvedeného článku může Komise podniknout kroky k učinění určitých norem závaznými, nebylo-li dosaženo přiměřené interoperability interaktivní digitální televize. Ve sdělení se konstatovalo, že neexistuje jasný důvod pro učinění norem API závaznými, ale záležitost by měla být znovu přezkoumána v roce 2005. Mezitím byla navržena řada propagačních a přidružených akcí na podporu zavádění interaktivních digitálních služeb za použití normy MHP, což byla v té době jediná otevřená norma API přijatá normalizačními subjekty EU. K těmto akcím patřilo vytvoření pracovní skupiny pro provádění MHP, poskytnutí záruky, že členské státy mohou v souladu s pravidly týkajícími se státní podpory nabídnout spotřebitelské dotace na přijímací zařízení interaktivní televize, a monitorování přístupu k autorizovaným technologiím (technologie, které jsou předmětem obchodního tajemství).

Důkladná analýza byla obsažena v průvodním rozšířeném posouzení dopadů vydaném jako SEC(2004) 1028. Analýza naznačila, že ačkoliv by zavedení jedné či více závazných norem na evropské úrovni mohlo skýtat právní jistotu různým účastníkům hodnotového řetězce interaktivní televize a umožnilo úspory z rozsahu na evropské úrovni, mělo by to negativní hospodářský dopad na starší spotřební zařízení a mohlo utlumit inovaci a způsobit překážky pro vstup na trh.

Toto sdělení hodnotí rozvoj v oblasti interaktivní digitální televize od července 2004.

2. VÝVOJ V MEZIDOBÍ (ČERVENEC 2004 – PROSINEC 2005)

2.1. Závěry Rady ve složení pro telekomunikace

Dne 9. prosince 2004 přijala Rada ve složení pro dopravu, telekomunikace a energii závěry, ve kterých uvítala sdělení Komise a zamýšlená propagační opatření, jakož i úmysl Komise přezkoumat v druhé polovině roku 2005 situaci v oblasti interoperability digitálních interaktivních televizních služeb. Rada dále vyzvala Komisi, aby určila akce týkající se norem jiných než MHP, zveřejňovaných v Úředním věstníku Evropské unie podle čl. 17 odst. 1 rámcové směrnice, s cílem podpořit rozvoj interaktivní digitální televize.

¹ KOM(2005) 204.

² KOM(2004) 541.

³ Směrnice 2002/21/ES o předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací.

2.2. Prováděcí skupina pro MHP

Prováděcí skupina pro MHP, zřízená v návaznosti na sdělení z roku 2004, se poprvé sešla na zasedání v Bruselu v listopadu 2004. K cílům skupiny patřila výměna informací, zpráva o osvědčených postupech a usnadnění kontaktu mezi účastníky v oblasti interaktivní televize. Účelem této akce bylo pomoci platformě MHP vybudovat kritické množství a dosáhnout úspor z rozsahu, jakož i překonat roztržičnost, s níž se nové produkty v oblasti televizního vysílání potýkají. V reakci na závěry Rady se skupina zabývala tématy, jež se týkají interaktivní digitální televize ve všeobecné rovině, včetně použití norem jiných než MHP.

Od listopadu 2004 do září 2005 zasedala skupina pětkrát. Mezi účastníky skupiny byli ministerstva a regulační orgány, provozovatelé vysílání, provozovatelé sítí, výrobci, průmyslová sdružení a výzkumné projekty. Příklady deseti zemí (Itálie, Finsko, Švédsko, Norsko, Dánsko, Maďarsko, Nizozemsko, Španělsko, Německo a Belgie), jakož i další prezentace ze strany průmyslu, vyzdvihly důležitost této diskuse pro evropské vysílání.

Činnost prováděcí skupiny pro MHP poukázala na přínos fóra pro výměnu názorů mezi zúčastněnými stranami v tak složité záležitosti, jakou je interoperabilita interaktivních digitálních televizních služeb.

2.3. Vývoj v oblasti digitální televize

Přechod od analogové k digitální televizi je předpokladem pro zavedení interaktivních digitálních televizních služeb. Digitální pozemní televize v Evropě prošla několika neúspěšnými starty, ale nyní se již rýsují udržitelné obchodní modely a přechod získává na rychlosti.

Tabulka 1 znázorňuje situaci v oblasti digitální televize v EU na konci června 2005.

	Digitální televize					
	Uživatelé (v tisících)					Rozšíření %
	Kabelová televize	Družicová televize	Pozemní televize	DSL	Celkem	
Rakousko	60	228	0	0	288	8,8%
Belgie	146	0	10	3	159	3,7%
Kypr	0	12	0	4	16	6,5%
Česká republika	0	90	0	0	90	2,2%
Dánsko	140	337	0	0	477	19,2%
Estonsko	0	8	1	0	9	1,5%
Finsko	129	48	516	0	693	28,6%

Francie	1022	4402	490	750	6664	25,3%
Německo	2038	2440	2200	0	6678	17,1%
Řecko	0	218	0	0	218	5,6%
Maďarsko	0	150	4	0	154	3,9%
Irsko	170	363	0	0	533	38,1%
Itálie	0	3318	2500	221	6039	26,9%
Lotyšsko	10	8	0	0	18	2,0%
Litva	0	8	0	0	8	0,6%
Lucembursko	1	0	0	0	1	0,6%
Malta	2	0	0	0	2	1,5%
Nizozemsko	190	555	128	0	873	12,4%
Polsko	45	1230	0	0	1275	9,3%
Portugalsko	380	389	0	0	769	15,1%
Slovensko	0	15	0	0	15	0,8%
Slovinsko	2	0	0	5	7	1,0%
Španělsko	665	1776	0	57	2498	17,3%
Švédsko	230	608	450	12	1300	28,9%
Spojené království	2600	7913	5178	26	15713	63,5%
Celkem EU 25	7826	24116	11477	982	44497	23,7%

Zdroj: Dataxis

2.4. MHP – vývoj trhu

Ukázalo se, že poptávka po aplikacích interaktivní televize je nižší, než se před několika lety předpovíдалo a komerční úspěch interaktivní televize se dostavuje jen pomalu. Nejúspěšnější byly aplikace v oblasti vědomostních soutěží, sportu, sázkových her a televizních programů typu reality show; vlády však musí teprve najít cestu k úspěšnému využití technologie jako prostředku komunikace s občany.

Interaktivní set top boxy (digitální přijímače sloužící jako doplněk ke stávajícím televizorům) používající normu MHP jsou nejrozšířenější v Itálii. Úspěšné zavedení MHP v Itálii úzce souvisí s režimem spotřebitelských dotací, který je tam uplatňován; zakoupení dekodéru s interaktivním příslušenstvím a zpětným kanálem je dotováno úřady. Dotace pomohla setřit cenový rozdíl mezi produkty s podporou MHP a levnějšími produkty bez interaktivních schopností, a v důsledku toho vládne trhu s interaktivními dekodéry platforma MHP. Následkem zvýšené poptávky a konkurenceschopné nabídky ceny produktů s podporou MHP v Itálii značně klesly. Poptávka umožnila produktům s podporou MHP dosáhnout kritického množství, což vedlo k úsporám z rozsahu a značnému snížení cen.

Dostatečně velká základna zařízení je předpokladem pro úspěšné spuštění interaktivních služeb. V Itálii je přes 2 milióny dekodérů s podporou MHP, ale interaktivní služby se rozvíjí jen pomalu. Jeden z problémů představuje neochota spotřebitelů vlastních interaktivní dekodéry připojit a používat zpětný kanál přes telefonní linku, často z toho prostého důvodu, že televizní přijímače nejsou vždy poblíž telefonní přípojky⁴. Kromě toho jsou italské dekodéry s podporou MHP odkázány na pozemní platformu; během období simultánního vysílání (analogové-digitální) dochází k extrémnímu nedostatku kmitočtového spektra, což brání zavádění interaktivních služeb, protože tyto služby rovněž vyžadují spektrum. Italské úřady nicméně plánují zavést interaktivní televizi jako hlavní platformu pro služby veřejnosti.

Vysoce konkurenční trh v oblasti set top boxů snížil v Itálii cenu dekodérů s podporou MHP na méně než 100 €, snížení cen však nezasáhlo jiné, méně konkurenční trhy, kde ceny produktů s podporou MHP zůstávají i nadále poměrně vysoké. Na severských trzích (Finsko, Švédsko, Dánsko, Norsko) a v Německu vedl značný cenový rozdíl mezi dekodéry s podporou MHP a ostatními jednoduššími digitálními dekodéry k tomu, že se převážná většina spotřebitelů rozhodla výrobky s podporou MHP nekupovat.

I pro tak jednoduchou normu, jako je MHP, může existovat celá řada specifikací. Italští provozovatelé vysílání navzájem úzce spolupracovali při vypracování společných specifikací. Úspěšné zavedení platformy MHP v Itálii spočívá v kombinaci následujících faktorů:

- 1) dobrovolná dohoda italských provozovatelů vysílání používat platformu MHP,
- 2) zavedení režimu dotací pro interaktivní dekodéry ze strany úřadů,
- 3) definice společných specifikací.

Vývoj digitální televize v Itálii ukazuje, jak může pružnost a dohoda mezi účastníky trhu vést k účinné interoperabilitě.

Ačkoliv v severských zemích došlo k široké shodě mezi provozovateli vysílání a veřejnými orgány ohledně dohod NorDig, platforma MHP se nikdy příliš nerozšířila, především z důvodu cenového rozdílu ve srovnání s tzv. „zapper boxes“, což jsou set top boxy bez interaktivní televize či posílených vysílacích funkcí. Severské země, ač vyspělé, představují poměrně malé trhy, a vzhledem k tomu, že neexistuje žádný režim dotací, představuje cenový rozdíl hlavní překážku pro úspěšné prosazení platformy MHP na trhu.

V Německu oznámili provozovatelé kabelových služeb i veřejnoprávního vysílání podporu platformy MHP, ale koordinace mezi zúčastněnými stranami nedosáhla takového stupně jako

⁴ To se může změnit se zavedením systémů domácích sítí.

v Itálii. Provozovatelé komerčního vysílání a provozovatelé placených televizních služeb jsou méně ochotní investovat do interaktivní televize, především vzhledem k tomu, že neexistuje jasný obchodní model a spotřebitelské dotace nejsou všeobecně dostupné.

V regionu Flandry v Belgii se zavedení platformy MHP v kabelové síti jeví slibně, protože kabel je v podstatě obousměrným interaktivním médiem a uživatelé mohou využívat a ocenit výhody interaktivních služeb. Provozovatel kabelové sítě rovněž navázal spolupráci s provozovatelem vysílání a poskytovatelem obsahu.

2.5. Další normy pro interaktivní digitální televizi

Komise naznačila ve sdělení z července 2004 svůj úmysl přidat dvě další normy pro interaktivní televizi – konkrétně formáty MHEG-5⁵ a WTVML⁶ – na seznam norem zveřejňovaný v Úředním věstníku Evropské unie podle čl. 17 rámcové směrnice, s výhradou jejich schválení Evropským institutem pro normalizaci v telekomunikacích (ETSI). Tyto normy byly nyní institutem ETSI schváleny a Komise nyní pozměňuje seznam norem odpovídajícím způsobem⁷. Tyto normy jsou na trhu značně rozšířené.

O zahrnutí dalších norem vyplývajících z pracovního programu pro normalizaci definovaného v mandátu M331, jako např. formátu PCF (portable content format)⁸, na seznam norem se bude uvažovat, až budou k dispozici. Formát PCF posiluje interoperabilitu tím, že poskytovatelům obsahu umožňuje vytvořit jejich obsah jednorázově a spouštět ho na více platformách API. Formát PCF pokrývá 80% interaktivních televizních aplikací. Formát PCF a další výstupy podle mandátu 331 mohou usnadnit rozvoj interaktivního obsahu, jakož i zdokonalit interoperabilitu.

S ohledem na autorizované normy (normy podléhající obchodnímu tajemství) se musí členské státy podle rámcové směrnice zasazovat o to, aby vlastníci rozhraní API zpřístupnili za spravedlivých, rozumných a nediskriminačních podmínek a za přiměřenou úplatu všechny informace, které provozovatelé digitálních interaktivních televizních služeb potřebují pro poskytování všech služeb podporovaných rozhraním API v plně funkční podobě. Komise sleduje situaci týkající se dostupnosti autorizovaných technologií pro vydávání licencí výrobcům a neobdržela na vydávání licencí žádné stížnosti.

2.6. Plán technické interoperability pro televizi s vysokým rozlišením (High Definition Television – HDTV)

Útvary Komise, jež jsou znepokojeny možným roztříštěním trhu způsobeným různými, i když standardizovanými technickými možnostmi v oblasti HDTV, zorganizovaly v Bruselu 21. ledna 2005 seminář k tématu interoperability HDTV. Semináře se zúčastnily evropští provozovatelé veřejného i soukromého vysílání, výrobci, poskytovatelé infrastruktury a služeb a vnitrostátní i evropské plánovací skupiny z oblasti HDTV.

⁵ Formát MHEG-5 je součástí mezinárodní normy vyvinuté skupinou Multimedia and Hypermedia Experts Group (MHEG). Je jednodušší než platforma MHP. Odhaduje se, že v užívání je více než 5 miliónů set top boxů používajících formát MHEG-5.

⁶ WTVML je rozšířením jazyka Wireless Mark-up Language (WML) pro potřeby televize. Jedná se o microbrowser pro interaktivní televizní aplikace. Odhaduje se, že v užívání je více než 7 miliónů set top boxů používajících formát WTVML.

⁷ Tento proces zahrnuje vyžádání si stanoviska členských států prostřednictvím Komunikačního výboru.

⁸ Viz SEK(2004) 346, s. 19.

Účastníci se dohodli na zavedení systému značení zobrazovacích zařízení, podle něhož spotřební zařízení opatřená označením „HD ready“ budou podporovat oba hlavní formáty zobrazení používané v mezinárodním měřítku, tj. 720 řádek při progresivním zobrazení a 1080 řádek při prokládaném zobrazení. V dlouhodobém horizontu se předpokládá užití nákladnějšího, ale vysoce kvalitního formátu progresivního zobrazení 1080/50. Seminář rovněž potvrdil, že všechny přijímače s vysokým rozlišením budou podporovat systém MPEG-2, jakož i nový pokročilý systém komprese a kódování MPEG-4 AVC⁹. To umožňuje provozovatelům vysílání svobodně zvolit formáty zobrazení a systémy kódování, v rámci možností nabízených obrazovkami s označením „HD ready“.

Základním postojem zástupců evropského průmyslu přítomných na semináři je podpora pružnosti a interoperability předpisů v oblasti HDTV. Vzhledem tomu, že zakoupení velkoplošné obrazovky představuje pro spotřebitele značnou investici, poskytuje tato dobrovolná dohoda, otevřená všem účastníkům trhu, jistotu spotřebiteli plánujícímu koupi HDTV zařízení. Označení „HD Ready“ umožňuje spotřebiteli rozlišit mezi standardními obrazovkami a obrazovkami s vysokým rozlišením. Plán byl předložen Komunikačnímu výboru (COCOM) a je k nahlédnutí v jeho seznamu veřejných dokumentů¹⁰.

3. STANOVISKO KOMISE K INTEROPERABILITĚ INTERAKTIVNÍ DIGITÁLNÍ TELEVIZE

Pokud nebylo dosaženo odpovídající interoperability, může Komise podle čl. 18 odst. 3 rámcové směrnice uplatnit postup uvedený v článku 17 směrnice, podle kterého lze určité normy učinit závaznými. Ve svém sdělení z července 2004 uvedla Komise různé aspekty pojmu interoperability, jak je uvedeno ve směrnici, a dospěla k závěru, že rozhodnutí, které musí učinit, se netýká tolik toho, zda interoperability bylo či nebylo dosaženo, jako spíše toho, zda existuje důvod učinit jednu či více norem API závaznými pro jeden či více segmentů trhu.

Na základě rozšířeného posouzení dopadů uvedeného v SEK(2004) 1028 dospěla tehdy Komise k závěru, že neexistuje jasný důvod pro to, aby se normy staly závazné, ale záležitost by měla být znovu přezkoumána v roce 2005. O rok a půl později stojí Komise před stejným rozhodnutím, ale vývoj trhu v mezidobí a rozsáhlé diskuse se zúčastněnými stranami vyzdvihly řadu problémů:

- Norma typu MHP je složitou specifikací s řadou možných realizací. Jedním z důvodů úspěchu MHP v Itálii je skutečnost, že provozovatelé vysílání se kolektivně dohodli na společných technických specifikacích pro MHP a vypracovali vhodné série zkoušek k ověření souladu a zajištění interoperability zařízení od různých výrobců.

Tato zkušenost ukazuje, že interoperabilitu nelze zaručit pouze uzákoněním normy typu MHP; interoperability lze dosáhnout tehdy, když zúčastněné strany spolupracují na provádění normy s cílem zajistit interoperabilitu.

- Jedním z argumentů, který podporuje myšlenku společné normy, je fakt, že společná norma přináší výrobcům úspory z rozsahu a tudíž snižuje cenu zařízení pro spotřebitele. Zkušenosti za poslední rok ukazují (např. při porovnání cen podobných produktů

⁹ Podporu systému komprese a kódování VC1 lze předvídat poté, co se stane evropskou normou.

¹⁰ COCOM05-37, k dispozici na <http://forum.europa.eu.int/Public/irc/info/cocom1/library>

s podporou MHP v Itálii a Německu), že ceny zařízení se řídí do velké míry podmínkami trhu a nízké ceny v jedné zemi se „nepřelijí“ ihned do jiných zemí.

- Rozvoj interaktivních služeb je mnohem pomalejší, než mnozí očekávali. Aby mohlo dojít k vyššímu růstu vládních on-line služeb, je potřebný další vývoj obchodních modelů.
- V oblasti HDTV se objevil nový přístup založený na dohodě a spolupráci v oblasti technické interoperability, který se rysuje se jako slibný model pro řešení dalších problémů interoperability.

Komise se domnívá, že tento rozvoj podporuje její předchozí analýzu a závěry, konkrétně myšlenku, že učinění celoevropských norem závaznými podle čl. 18 odst. 3 rámcové směrnice by pro rozvoj interaktivní digitální televize v Evropě nemělo významný přínos a mohlo mít negativní dopady.

4. ZÁVĚR

Prioritami Komise je:

- **V úloze prostředníka pro interaktivní digitální služby spolupracovat s členskými státy při zabezpečení úspěšného přechodu na digitální televizi**

Komise naváže na své sdělení z května 2005 týkající se přechodu a bude úzce sledovat pokrok v členských státech. Informace o plánech přechodu v členských státech budou pravidelně zveřejňovány na internetovém portálu Evropa¹¹.

- **Propagovat otevřené normy a interoperabilitu**

V souvislosti s přechodem na digitální televizi a interoperabilitou digitálních televizních služeb a technologií bude Komise i nadále propagovat otevřené normy vypracované evropskými normalizačními subjekty.

- **Podporovat spolupráci mezi členskými státy a mezi zúčastněnými stranami**

Komise bude v rámci Komunikačního výboru i nadále sdružovat členské státy v podskupině pro rozhlasové a televizní vysílání, která slouží jako fórum pro výměnu zkušeností a osvědčených postupů v oblasti digitální televize v obecné rovině, a zejména v oblasti interaktivní digitální televize.

Prováděcí skupina pro MHP poukázala na význam fóra pro výměnu názorů mezi zúčastněnými stranami a průmysl přebírá iniciativu při další koordinaci zúčastněných stran. Tento proces se bude zakládat na úspěšném modelu přijatém pro oblast HDTV, kde Evropská vysílací unie a Fórum pro digitální interoperabilitu vytvořily evropské fórum pro HDTV.

Komise podporuje takové iniciativy ze strany průmyslu a dle potřeby zajistí spolupráci mezi oběma výše zmíněnými činnostmi.

¹¹ http://europa.eu.int/information_society/policy/ecom/todays_framework/digital_broadcasting/switchover/national_swo_plans/index_en.htm

- **Propagovat mezinárodní spolupráci v oblasti interoperability a otevřených norem pro digitální televizi**

Digitální televize může podporovat digitální začlenění a sociální soudržnost. Komise bude i nadále podporovat otevřené interoperabilní normy pro digitální televizi, aby mohlo dojít k celosvětové výměně obsahu. Komise vyvinula a financovala řadu akcí na propagaci mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu, rozvoje a normalizace digitální televize. Tento přístup by se mohl rozšířit i na mezinárodní spolupráci v oblasti provádění a produkce digitální televize.

- **Sledovat používání autorizovaných technologií**

Použití autorizovaných technologií bude nadále předmětem přezkumu podle právních předpisů týkajících se hospodářské soutěže.